

Sivistysvaliokunta

Asia: Lausunto poissaolojen ennaltaehkäisystä ja suunnitelmallisesta puuttumisesta

Viite: HE 162/2022 vp

1. Yleistä

Sivistystyönantajat ry (myöhemmin Sivista) kiittää eduskunnan sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä poissaolojen ennaltaehkäisystä ja suunnitelmallisesta puuttumisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi perusopetuslain opetuksen järjestäjälle osoittamia velvoitteita siten, että opetuksen järjestäjän tulisi perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaolojen seurannan lisäksi myös ennaltaehkäistä ja puuttua niihin suunnitelmallisesti.

Hallituksen esityksen mukaan sitouttavan kouluyhteisötyön hankkeen valmistelussa on todettu selkeä tarve perusopetuksen lainsäädännön kehittämiseksi siten, että lainsäädäntö ohjaisi opetuksen järjestäjiä nykyistä vahvemmin poissaoloja ennaltaehkäisevään toimintaan. Esityksessä todetaan, että nykyinen lainsäädäntö kattaa ainoastaan poissaolojen seurannan sekä luvattomista poissaoloista ilmoittamisen huoltajille. Ennaltaehkäisevien toimien puuttuminen lainsäädännöstä on johtanut siihen, että pitkittyneet poissaolot ovat jatkuvasti lisääntyneet perusopetuksessa, eikä kouluilla ole ollut tehokkaita toimenpiteitä tilanteeseen puuttumiseksi.

2. Poissaoloihin puuttuminen

Sivista yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn huoleen siitä, että pitkittyneet poissaolot perusopetuksessa ovat ongelma, johon on löydettävä keinoja puuttua entistä tehokkaammin ja ennaltaehkäisevämmiin. Myös käytäntöjen yhtenäistäminen on kannatettava esitys. **Sivista pitää tärkeänä, että opetuksen järjestäjille varmistetaan todelliset resurssit aktiivisesti ehkäistä poissaoloja ja puuttua niihin.** Esityksellä arvioidaan olevan taloudellisia vaikutuksia kunnille ja koulutuksen järjestäjille. Näitä vaikutuksia on arvioitu esimerkinomaisesti yhden vuosiviikkotunnin lisäyksellä ns. tunne- ja vuorovaikutuskasvatukseen, jatkuvan ryhmäytymisen tukeen tai muuhun vastaavaan ennaltaehkäisevään toimintaan sekä kouluvalmentajan intensiiviseen tukeen niille oppilaille, joilla on säännöllisesti pitkittyneitä poissaoloja. **Sivista on tyytyväinen siihen, että esityksestä koituihin lisävelvoitteisiin kohdennetaan rahoitusta, mutta pidämme tärkeänä, että konkreettiset toimenpiteet ovat paikallisesti ratkaistavissa.**

Ennaltaehkäisevä ja yhteisöllinen työ mahdollistaa varhaisen puuttumisen oppijoiden vaikeuksiin ennen kuin ne kehittyvät vaikeammiksi. Tästä syystä Sivista katsoo, että oppilaitosten opiskeluhooltoyhteistyön hyvinvointialueiden kanssa on oltava tiivistä. Sivista ei ole kannattanut opiskelijahuoltopalveluiden siirtoa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Olemme huolissamme siitä, miten opiskeluhoolto jatkossa toimii lähipalveluna. Sivista katsoo, että järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueille vie opiskeluhooltoja entistä kauemmaksi oppilaitoksen arjesta ja oppilaista. Opiskeluhoollon psykologien ja kuraattorien siirtäminen hyvinvointialueiden vastuulle ei lisää henkilöstön määrää tai paranna osaamista, vaan todennäköisesti lisää hallinnon kuluja ja vaikeuttaa päätöksentekoa. Korona-aika on osoittanut, että palveluiden tulee olla lähellä asiakkaita. **Sivista pyytää sivistysvaliokuntaa seuraamaan opiskeluhoollon yhteistyötä oppilaitosten kanssa tarkasti ja tarvittaessa tekemään korjaavia toimenpiteitä.**

3. Yksityisten koulutuksen järjestäjien rahoitus

Hallituksen esityksen mukaan vuosien 2023—2026 julkisen talouden suunnitelmassa sitouttavan kouluyhteisötyön kustannuksiin on varattu 8,0 miljoonaa euroa vuosittain. Esityksestä aiheutuvat kustannukset maksetaan osana kuntien peruspalveluiden valtionosuutta yleiskatteellisena rahoituksena. **Yksityisen opetuksen järjestäjän kannalta on ongelmallista, että nykyisen järjestelmän valuviat estävät resurssin kohdentumisen täysimääräisesti.** Taustalla on kotikuntakorvauksen porrastaminen (Laki kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta (1704/2009) 38 § 5 mom.), joka tarkoittaa sitä, että yksityisille perusopetuksen järjestäjille maksetaan vain 94 prosentin osuus rahoituksesta. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa peruskoululaiset eivät ole yhdenvertaisessa asemassa koulutuksen järjestäjien perusrahoituksen osalta. Tilanne heikentää yksityisten perusopetuksen järjestäjien mahdollisuutta panostaa kouluyhteisöön sitoutumiseen ennaltaehkäisevin toimin. On tärkeää huomata, että useiden ei-kunnallisten perusopetuksen järjestäjien lähikouluina toimivat koulut sijaitsevat haasteellisilla toiminta-alueilla, mutta yllä kuvatusta syystä niiden perusrahoitus on alemmalla tasolla kuntiin verrattuna.

Helsingissä 11.10.2022

Sivistystyönantajat ry

Heikki Kuutti Uusitalo, johtaja

Jussi-Pekka Rode, elinkeinopoliittinen asiantuntija
jussi-pekka.rode@sivista.fi, puh. +358401686836

Sivistystyönantajat edustaa 340 koulutus- ja tutkimusalan sekä kasvatus- ja kulttuurialan työnantajaa. Jäsentemme palveluksessa on noin 60 000 palkansaajaa. Olemme Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n jäsen.